

Onderwijsvisie

Leren op De Haagse Hogeschool

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Haagse School, 19e eeuw

De schilderwerken op deze pagina verschillen van elkaar. Toch hebben de schilders van de 'Haagse School' (een 19e-eeuwse kunststroming) elkaar duidelijk geïnspireerd en zijn er overeenkomsten in hun werken. In tegenstelling tot hun leermeesters besloten de schilders hun omgeving niet te idealiseren, maar op een realistische wijze te verbeelden. In deze onderwijsvisie schetsen wij in woorden wat wij willen dat onze studenten en praktijkpartners zien wanneer ze kijken naar onze hogeschool; een breed scala van opleidingen en onderwijsprogramma's met een gedeelde betrokkenheid en bevlogenheid, en een omgeving waar iedereen kan leren en groeien.

De Haagse Hogeschool, 21e eeuw

Deze schilderijen zijn gegenereerd door AI.
©Adobe Firefly

VOORWOORD EN LEESWIJZER

Elke dag begeleiden docenten, onderzoekeers en praktijkpartners van De Haagse Hogeschool ruim 25.000 studenten. Studenten met verschillende achtergronden en toekomstbeelden. Eén ding hebben ze met elkaar gemeen: bij De Haagse ontwikkelen ze zich tot kritisch denkende en lerende wereldburgers die toegerust zijn om in de beroepspraktijk bij te dragen aan een duurzame en rechtvaardige wereld.

In deze onderwijsvisie beschrijven we wat het doel is van ons onderwijs en wat het onderwijs en de leeromgeving van De Haagse Hogeschool kenmerkt. Dat doen we in lijn met ons Instellingsplan 2023 – 2028: *Onderzoekend leren met impact*. De onderwijsvisie gaat over al onze opleidingen en onderwijsprogramma's: associate degree, bachelor, master onderwijs in voltijd, deeltijd en duaal, professional doctorate, cursorische en modulaire varianten. De visie beschrijft de gemeenschappelijke kern en de richting waar we het onderwijs in willen ontwikkelen.

Allereerst geven we woorden aan de overkoepelde visie op het onderwijs van De Haagse. Daar staat onze opdracht centraal: waarom en waartoe leiden we studenten op? Vervolgens beschrijven we vijf kenmerken

van ons onderwijs. Elk kenmerk benaderen we vanuit de vragen: welke richting gaan we op en welke afspraken maken we daar hogeschoolbreed over?

Onze onderwijsvisie is in een open en participatief proces ontwikkeld. Tijdens themafabels, inloopsessies, gesprekken met teams en experts hebben de deelnemers met elkaar gedeeld wat we nu al doen, wat goed gaat, wat anders, beter of ambitieuzer kan, waarover we afspraken nodig hebben en welke ideeën we ruimte willen geven.

We leggen met deze onderwijsvisie de lat hoog voor onszelf. Dat doen we omdat we alle studenten de beste ontwikkeling gunnen. En net als in het onderwijs hoeft niemand van ons dat alleen te doen. We kunnen voortbouwen op de goede basis die er voor meerdere onderwerpen en op meerdere vlakken al ligt. En we maken gebruik van de voorbeelden die we al kennen en van het palet aan interne en externe kennis en ervaring dat we tot onze beschikking hebben. Gezamenlijk gaan we lerend deze beweging naar toekomstbestendig en kwalitatief hoogwaardig onderwijs verder vormgeven en inkleuren.

Inhoud

Voorwoord en leeswijzer	3
Onze opdracht: We begeleiden studenten in hun ontwikkeling als wereldburger	4
1. Transitie makers in een verbonden wereld	8
2. Onderwijs in co-creatie met onderzoek en werkveld	12
3. Actief leren	16
4. Inclusieve leeromgeving en begeleiding	20
5. Persoonlijke leerpaden	24
Samen verder	28

ONZE OPDRACHT:

We begeleiden studenten in hun ontwikkeling als wereldburger

De Haagse Hogeschool wil kritisch denkende en lerende wereldburgers opleiden die toegerust zijn om in de beroepspraktijk bij te dragen aan een duurzame en rechtvaardige wereld. Om in een wereld in beweging het onderwijs actueel en relevant te houden, zijn een open blik en een open houding nodig. Studenten, het werkveld en de samenleving stellen andere vragen aan kennisinstellingen dan voorheen. Sommige ontwikkelingen blijken een kortstondige invloed te hebben. Andere zijn ingrijpender en structureler dan we soms op het eerste oog verwachten.

Ontwikkelingen binnen en buiten de hogeschool

Allereerst zien we drie grote ontwikkelingen die alle facetten van het leven ingrijpend veranderen, waaronder de kennis en vaardigheden waarover professionals moeten beschikken. Deze ontwikkelingen spelen in onze steden en regio en ook op andere plekken in de wereld. Daarom richten we ons in ons onderwijs en onderzoek op de complexe vraagstukken die uit deze ontwikkelingen voortkomen. Het gaat om de nieuwe kansen en risico's van digitale technologie, de transitie naar een duurzame wereld, en - tegen de stroom in - samenwerken aan een rechtvaardige samenleving met gelijke kansen voor iedereen.

We zien nog veel meer. Enerzijds stijgt de tevredenheid van onze huidige studenten¹, zo blijkt onder meer uit de NSE-scores. Anderzijds veranderen de behoeften en verwachtingen van onze huidige en toekomstige studenten en professionals. Zij denken anders over hoe het onderwijs voor hen eruit moet zien en ook over hoe de leeromgeving en onze dienstverlening eruit moeten zien. Ze hebben andere verwachtingen over hun autonomie, welzijn en de mogelijkheden voor een Leven Lang Ontwikkelen.

Andere onderwijsinstellingen en niet-traditionele onderwijsaanbieders (zoals bijvoorbeeld grote techbedrijven) blijven ook komen met een nieuw en aantrekkelijk aanbod voor studenten en professionals.

¹ Wanneer wij in deze visie studenten schrijven dan bedoelen we daarmee alle personen die onderwijs volgen in een van onze opleidingen en onderwijsprogramma's. Zowel zij die instromen uit het voortgezet onderwijs en andere onderwijstypen en instellingen, alsmede zij-instromers en studerende professionals. Professionals zijn personen die (kort of al langer) werkzaam zijn, al dan niet afgestudeerd in het HBO of een andere vorm van onderwijs. Zij kunnen op zoek zijn naar verdieping of verbreding van hun huidige beroep of rol en daarom weer studeren. Of een carrière switch willen maken waarvoor scholing noodzakelijk is.

Als hogeschool ontwikkelen wij onze kennis over leren, onderzoeken, toetsen, feedback geven en het creëren van inspirerende leeromgevingen continu. De positie van het hoger beroepsonderwijs verandert. Het belang van praktijkgericht onderzoek en de samenwerking tussen onderwijs, onderzoek en praktijk blijven zich verder ontwikkelen.

Al deze ontwikkelingen brengen soms ingewikkelde vragen met zich mee. Wij zijn ervan overtuigd dat de antwoorden daarop niet alleen liggen in de beslotenheid van onze hogeschool of binnen één opleiding, module of methode. De antwoorden daarop vinden we door ogen, oren, deuren en vensters te openen. Daarbij kunnen we dankbaar gebruikmaken van de diversiteit, ideeën en perspectieven die we in huis en daarbuiten hebben. Op deze manier benutten we optimaal de rijkdom van verschillen en alles wat de stad, de regio, de wereld en de samenwerking met onze collega's en met huidige en toekomstige partners ons te bieden heeft.

Doel van ons onderwijs

De Haagse Hogeschool draagt bij aan een duurzame en rechtvaardige samenleving door hoogwaardig, praktijkgericht onderwijs en onderzoek. In onze internationaal georiënteerde kennisinstelling leiden wij studenten op tot kritisch denkende en lerende wereldburgers. In nauwe samenwerking met regionale en internationale partners ontwikkelen wij concrete antwoorden op vragen uit de samenleving.

*Missie De Haagse Hogeschool
Instellingsplan 2023-2028*

Met het opleiden van wereldburgers willen we de volgende drie doelen bereiken.

- *Afgestudeerden van De Haagse Hogeschool zijn in het werkveld direct van waarde.*
Zij kunnen complexe maatschappelijke vraagstukken herkennen en, afhankelijk van het opleidingsniveau, handelen, interveniëren of innoveren om tot duurzame en rechtvaardigvaardige uitkomsten te komen.
- *Afgestudeerden van De Haagse Hogeschool bewegen zich gemakkelijk tussen verschillende werelden en zijn in staat bruggen te slaan.*
Zij kunnen bruggen slaan tussen hun eigen professie en andere professionals. Tussen verschillende culturen, in een stadswijk in onze regio maar ook op wereldwijd niveau. Tussen hiërarchieën op de werkvloer en in de maatschappij. Ook kunnen zij zich kritisch verhouden tot de maatschappelijke functie van hun beroep, de sector en het bedrijf of de organisatie waar zij werken.
- *Afgestudeerden van De Haagse Hogeschool hebben een sterk begrip van wie zij in de wereld zijn en beschikken over persoonlijk leiderschap.*
Zij weten wat hun waarden, normen en toekomstbeelden zijn. Ze weten in welke richting ze zich als mens en professional willen ontwikkelen en hoe ze regie daarop kunnen blijven nemen. Daarbij leren ze ook weerbaar te zijn en om te gaan met ongemak, tegenslag en met de onzekerheid die transitie met zich kunnen meebrengen.

Onze Haagse school

De Haagse Hogeschool is als kennisinstelling in Nederland uniek. Geen andere hogeschool kent een dusdanige grote diversiteit in haar community. Onze community bestaat bijvoorbeeld uit veel studenten die de eersten van hun familie zijn die aan een hogeschool studeren, en ook uit een substantieel aantal internationale studenten en docenten.

Daarnaast heeft De Haagse docenten, praktijkexperts en onderzoekers in vrijwel alle domeinen van het hoger onderwijs en onderzoek. Deze rijkdom van diversiteit gebruiken we om van en met elkaar te leren. We hebben campussen in de hele regio Haaglanden. In het hart van Den Haag, de internationale stad van vrede en recht, midden in het technologie cluster in Delft en in het IT-ecosysteem van Zoetermeer. Een regio die wereldwijd tot de top behoort als het gaat om de kwaliteit van leven en het innovatief vermogen. Maar waar tegelijk de kansen en sociaal-economische positie van inwoners niet gelijk verdeeld zijn. Het gevolg is dat niet iedereen vanaf dezelfde startpositie vertrekt. We zien het dan ook als onze opdracht zo veel mogelijk talent tot bloei te laten komen, ongeacht iemands startpositie.

We bieden daarom een breed palet aan opleidingsvarianten en onderwijsprogramma's: voor de instromers vanuit het voortgezet onderwijs, internationale studenten, maar ook voor de werkende professionals. Associate degree-programma's, bachelor- en masterprogramma's en ook professional doctorate-onderwijsprogramma's. Voltijd-, deeltijd- en dualvarianten, post-hbo-, modulair en kort-cursorisch onderwijs. Met dat breed palet bedienen we een breed en divers publiek met diverse opleidingswensen. Op deze manier faciliteren we ook een leven lang ontwikkelen.

In onze onderwijsprogramma's houden we rekening met de diversiteit aan wensen en met de verschillende vertrekpunten. We passen onze onderwijsconcepten aan op de specifieke behoeften met betrekking tot inhoud, didactiek, pedagogiek, coaching en begeleiding. Ongeacht de startpositie mag iedereen erop rekenen dat wie wil leren, kan leren bij ons.

Onze wendbare, diverse teams spelen voortdurend, deskundig en creatief in op veranderingen. Daardoor blijft het onderwijs actueel, relevant en kwalitatief hoogstaand.

De teams hebben aandacht voor stimulerende didactiek, de voortschrijdende digitalisering, vernieuwende onderwijs- en toetsvormen en het belang van taal. Zij werken nauw samen met de collega's van de kenniscentra en met het werkveld. Collega's van de verschillende diensten ontzorgen de opleidings- en onderzoeksteams met geharmoniseerde organisatorische en administratieve ondersteuning en helpen hen zo verder in hun ontwikkeling.

Ons onderwijs bestaat uit vijf kenmerken. Deze dragen bij aan het realiseren van onze ambities uit het Instellingsplan, aan wie wij willen zijn en aan onze gemeenschappelijk opdracht. Op deze manier kunnen we blijven inspelen op de behoeften van onze (toekomstige) studenten, collega's, partners en de maatschappij. Zo blijven we in staat antwoorden te geven op maatschappelijke vraagstukken. Beter nog: zijn we in staat om die vragen voordat ze een vraag worden te detecteren. De vijf kenmerken van ons onderwijs zijn:

1. Onze studenten leren hoe ze kunnen bijdragen aan duurzame en rechtvaardige uitkomsten voor maatschappelijke vraagstukken in een verbonden wereld.
2. Onze studenten werken met onderzoekers, docenten en praktijkpartners interdisciplinair samen om nieuwe oplossingen te ontwikkelen als antwoord op maatschappelijke vraagstukken.
3. Ons onderwijs motiveert studenten om te leren en activeert studenten om zelfregie te nemen over hun leren.
4. In onze leeromgeving voelen alle studenten zich op hun plek, krijgen zij gelijke kansen en ontwikkelen ze de vaardigheden om regie over hun ontwikkeling te nemen.
5. Onze studenten hebben de mogelijkheid om een persoonlijk leerpad te volgen.

ONDERWIJSVISIE

ONZE MISSIE

De Haagse Hogeschool draagt bij aan een duurzame en rechtvaardige samenleving door hoogwaardig, praktijkgericht onderwijs en onderzoek. In onze internationaal georiënteerde kenninstelling leiden wij studenten op tot kritisch denkende en lerende wereldburgers. In nauwe samenwerking met regionale en internationale partners ontwikkelen wij concrete antwoorden op vragen uit de samenleving.

We willen kritisch denkende en lerende wereldburgers opleiden die toegerust zijn om in de beroepspraktijk bij te dragen aan een duurzame en rechtvaardige wereld.

Afgestudeerden van De Haagse Hogeschool zijn in het werkveld direct van waarde.

Afgestudeerden van De Haagse Hogeschool bewegen zich gemakkelijk tussen verschillende werelden en zijn in staat bruggen te slaan.

Afgestudeerden van De Haagse Hogeschool hebben een sterk begrip van wie zij in de wereld zijn en beschikken over persoonlijk leiderschap.

De vijf kenmerken van ons onderwijs:

1

Transitiemakers in een verbonden wereld

Onze studenten leren hoe ze kunnen bijdragen aan duurzame en rechtvaardige uitkomsten voor maatschappelijke vraagstukken in een verbonden wereld.

2

Onderwijs in co-creatie met onderzoek en werkveld

Onze studenten werken met onderzoekers, docenten en praktijkpartners interdisciplinair samen om nieuwe oplossingen te ontwikkelen als antwoord op maatschappelijke vraagstukken.

3

Actief leren

Ons onderwijs motiveert studenten om te leren en activeert studenten om zelfregie te nemen over hun leren.

4

Inclusieve leeromgeving en begeleiding

In onze leeromgeving voelen alle studenten zich op hun plek, krijgen zij gelijke kansen en ontwikkelen ze de vaardigheden om regie over hun ontwikkeling te nemen.

5

Persoonlijke leerpaden

Onze studenten hebben de mogelijkheid om een persoonlijk leerpad te volgen.

Samen verder als lerende organisatie

Op basis van deze hogeschoolbrede onderwijsvisie werken we gezamenlijk gericht aan onze doelen. We stimuleren initiatief en het delen van opgedane kennis en ervaring met elkaar, zowel binnen als buiten de hogeschool.

1

Transitiemakers in een verbonden wereld

In ons tijdgewricht zijn er grote maatschappelijke vraagstukken die ons allemaal aangaan. Het voortbestaan van het leven op onze planeet en een rechtvaardige verdeling van kansen en mogelijkheden staan onder druk. Tegelijkertijd ontvouwt een nieuwe digitale wereld zich voor onze ogen, een wereld die nieuwe kansen en uitdagingen biedt. Deze drie transitie – rond duurzaamheid, rechtvaardigheid en digitalisering – zullen alle facetten van het leven ingrijpend veranderen. Waaronder de beroepen en het werkveld waarvoor we opleiden, en dus ook ons onderwijs.

We bereiden studenten voor op het werken in een verbonden wereld en we leren hen om werelden te verbinden. De transitie zijn niet uniek en spelen niet alleen in onze regio. Hoe verkleinen we gezondheidsverschillen tussen groepen mensen in de stad? Hoe ontwerpen we algoritmes die ongegronde stigmatisering niet herhalen? Dat soort vragen wordt ook op andere plekken in Nederland en elders op de wereld gesteld. En wanneer een ramp of een oorlog honderden of duizenden kilometers verderop plaatsvindt, heeft dat zijn weerslag op onze regio en in onze eigen community. Dat past bij onze hogeschool die geworteld is in een omgeving die rijk is aan diversiteit. Hoe kan het ook anders: al eeuwenlang werken en leven mensen uit alle windrichtingen samen in Den Haag, Delft en de regio Haaglanden.

Leren van en voor maatschappelijke vraagstukken

We begeleiden studenten verder in hun ontwikkeling richting kritisch denkende en lerende wereldburgers. We leren hen hoe zij als aan de slag kunnen gaan met deze complexe vraagstukken. Hoe zij zich kritisch leren verhouden tot de consequenties van hun werk voor hun medemensen en voor de natuurlijke omgeving, op lokale, nationale en wereldwijde schaal. Hoe zij kunnen samenwerken met collega's, patiënten, klanten, stakeholders of partners die een andere vakkennis of achtergrond hebben. Kortom, we zien hen ontwikkelen tot professionals die toegerust zijn om – afhankelijk van het opleidingsniveau – te handelen, te interveniëren of te innoveren om bij te dragen aan een duurzame en rechtvaardige wereld.

Iedere opleiding geeft inhoud aan de drie transitie richting duurzaamheid, rechtvaardigheid en digitalisering en verhoudt zich actief tot de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. We doen dat op drie manieren:

- We verwerken de transitiegerichte, interculturele en internationale competenties integraal in de leeruitkomsten op het niveau van de onderwijsprogramma's en -modules.
- We benutten daarbij de diversiteit die we als studenten, medewerkers en praktijkpartners meebrengen en de vraagstukken waar De Haagse als organisatie voor staat.

- Daarnaast komen alle studenten in aanraking met werkvormen die we expliciet en doelgericht inzetten om hun transitiegerichte, interculturele en internationale competenties te ontwikkelen. We doen dat samen met internationale partners. Denk daarbij aan een uitwisseling of een online internationaal samenwerkingsproject.

Zo maken alle studenten tijdens hun opleiding kennis met dilemma's en vraagstukken rondom duurzaamheid, rechtvaardigheid en digitalisering die in het domein en in het (internationale) werkveld spelen.

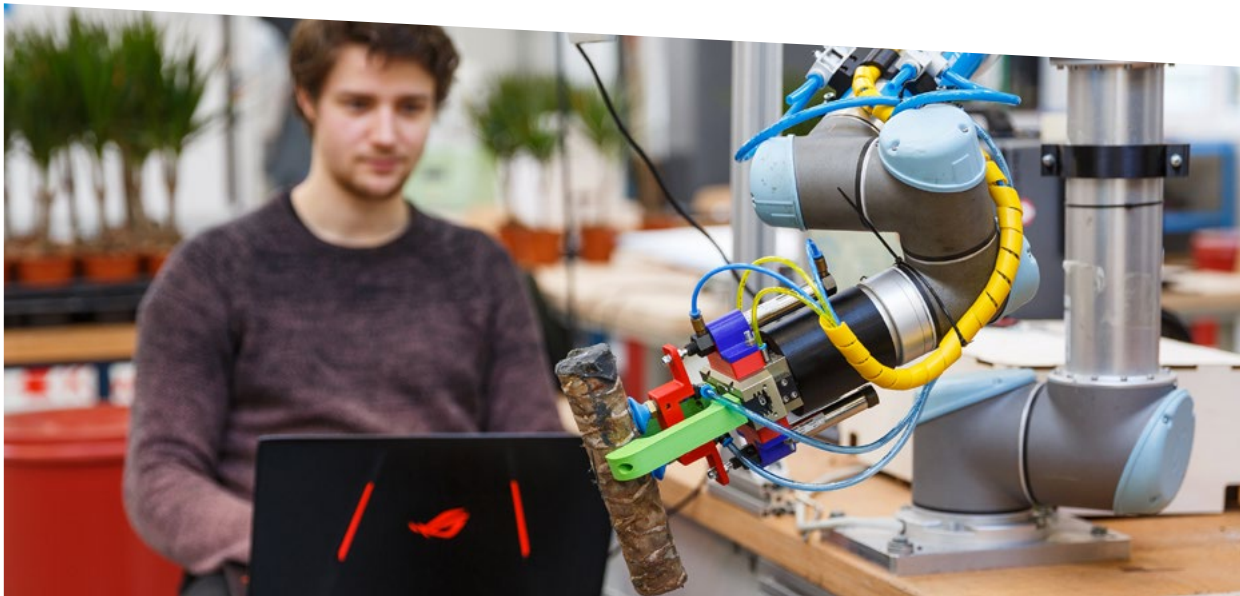
Artificial intelligence (AI) en digitalisering

We zijn ons bewust van de blijvende en zich voortdurend ontwikkelende aanwezigheid van AI in het werkveld, de maatschappij en het onderwijs. En van onze verantwoordelijkheid om studenten en docenten goed

voor te bereiden op het werken ermee. We integreren AI niet klakkeloos, kritische reflectie is essentieel.

Door digitalisering en AI zijn het leren en de wereld toegankelijker, maar tegelijkertijd ook complexer geworden. Studenten leren bij ons de mogelijkheden te benutten die AI en digitalisering hen bieden bij de studie en daarna. We leren hen ook om die mogelijkheden in te zetten om innovatief vraagstukken op te lossen. Studenten gebruiken digitalisering om wereldwijd verbindingen te leggen, samen te werken en zo cultureel bewustzijn te ontwikkelen.

Per opleiding of kennisdomein houden we, in nauw contact met ons werkveld, bij welke veranderingen plaatsvinden en welke veranderingen het werkveld voorziet als gevolg van de digitalisering en AI. We passen onze programma's hier continu op aan, lerend van elkaar en ook van onze studenten, en met behulp van onze interne experts bij de faculteiten en kenniscentra.

Wat spreken we hogeschoolbreed af?

- Iedere opleiding beschrijft in het opleidingskader hoe zij invulling geeft aan duurzaamheid, rechtvaardigheid en digitalisering, passend bij het domein en/of het werkveld waarvoor de opleiding opleidt. De opleiding markeert daarbij hoe aan de Sustainable Development Goals wordt gewerkt. Transitiegerichte, interculturele en internationale competenties zijn integraal in de leeruitkomsten op programma- en moduleniveau verwerkt.
- Iedere opleiding heeft in het programma tenminste één onderwijsmodule opgenomen waarin doelgericht wordt gewerkt aan het ontwikkelen van transitiegerichte, interculturele en internationale competenties. Studenten werken in de onderwijsmodule samen met internationale praktijkpartners en/of met studenten elders op de wereld aan transitievraagstukken in relatie tot duurzaamheid, rechtvaardigheid en/of digitalisering. Elke student heeft daarmee een internationale ervaring, zonder dat de student naar het buitenland hoeft te gaan ('Internationalisation at Home').
- Iedere opleiding leert studenten verantwoord om te gaan met AI en digitale tools en zet dit doelbewust in, zodat studenten daarin vaardig worden en ook op dit gebied goed voorbereid zijn op de toekomst. Iedere opleiding werkt volgens het (regelmatig geactualiseerde) hogeschoolbrede AI-beleid.

“ De Haagse en Nederland bieden zoveel mogelijkheden, die had ik in geen enkel ander land gehad. ”

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Wat zijn de Sustainable Development Goals?

De Sustainable Development Goals (SDG's of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien werelddoelen voor duurzame ontwikkeling en moeten van de wereld een betere plek maken in 2030. De SDG's zijn in 2015 afgesproken door alle landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN).

De Sustainable Development Goals zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Ze vormen het leidende kader waarmee in de wereld op alle niveaus de duurzame ontwikkelingsuitdagingen worden aangepakt. De SDG's bieden daarmee ook een kader voor kennisuitwisseling en samenwerking.

De Haagse Hogeschool heeft in 2018 de SDG Charter ondertekend. Daarmee hebben we ons gecommitteerd aan het behalen van de SDG's. In het Instellingsplan 2023-2028 hebben we afgesproken duurzaamheid en rechtvaardigheid in ons onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering te integreren.

2

Onderwijs in co-creatie met onderzoek en werkveld

Om de grote maatschappelijke vraagstukken van nu en de toekomst op te lossen, hebben we innovatieve wereldburgers nodig. De aard van de verandering kunnen we niet altijd voorspellen. Professionals moeten daarom flexibel in expertise kunnen schakelen en samen met anderen nieuwe kennis kunnen ontwikkelen en in de praktijk brengen. Die kennis ontstaat wanneer we onderwijs, onderzoek en praktijk bij elkaar brengen. Als we de praktijkvraagstukken centraal stellen en als partners optrekken, bereiken we synergie in de samenwerking tussen het onderwijs, het onderzoek en de praktijk.

Samenwerken aan praktijkopgaven

De kennisagenda van De Haagse richt zich op drie thema's: rechtvaardig samenleven, transitie naar duurzaamheid, en digitale toekomst. Binnen deze thema's overstijgen de actuele vragen, de mogelijke oplossingen en gevolgen één discipline of één beroep. Samenwerking tussen onderzoek, onderwijs en het werkveld is dus noodzakelijk om tot oplossingen te komen en die oplossingen in de praktijk te brengen.

Docenten, onderzoekers en (internationale) praktijkpartners definiëren binnen de kennisagenda in co-creatie praktijkopgaven. Praktijkopgaven zijn complexe vraagstukken uit de praktijk waar verschillende disciplines en soorten kennis nodig zijn om tot nieuwe antwoorden en toepassingen voor de praktijk te komen. Docenten, onderzoekers en (internationale) praktijkpartners committeren zich om gezamenlijk aan de praktijkopgave te werken.

Elke opleiding verweeft de praktijkopgaven waar zij zich aan verbinden in het onderwijsprogramma. Studenten dragen zo bij aan het onderzoek naar oplossingen voor de praktijkopgaven. Dat kan op verschillende manieren, passend bij het niveau en/of de fase van hun opleiding. Zo kunnen tweedejaars studenten data verzamelen voor een onderzoek. Vierdejaars gebruiken die data vervolgens bij een casestudie dat zij uitvoeren bij een van de praktijkpartners. Een masterstudent verbindt en vertaalt de informatie uit de casestudies in een nieuw handelingskader voor de beroepsgroep of organisaties in de sector. Dit betekent ook dat een curriculum niet statisch is maar continu in ontwikkeling, omdat kennis verkregen uit het werken aan praktijkopgaven terugvloeit naar het onderwijs (curriculum).

Studenten ontwikkelen op deze wijze onderzoekend vermogen in de context van een actuele praktijkopgave. Door studenten voor echte praktijkvragen te plaatsen, dagen we hen uit om actief aan het leerproces deel te nemen (zie ook hoofdstuk 3). Het gaat dan om vaardigheden zoals het verzamelen van relevante gegevens, het analyseren van complexe situaties en een kritisch en ethisch oordeel vellen. Het ontwikkelen van onderzoekend vermogen is niet alleen belangrijk voor hun latere loopbaan, maar ook voor hun vorming als persoon en als wereldburger. Studenten ronden bij De Haagse hun opleiding dan ook niet persé af met een onderzoeksscriptie, maar vaker met één of meerdere beroepsproducten die direct kunnen worden toegepast in de praktijk.

Wat is onderzoekend vermogen?

Onderzoekend vermogen is de competentie om in professionele situaties vast te kunnen stellen waar adequate (handelings)kennis ontbreekt, en waar nodig deze ontbrekende kennis met passende grondigheid te kunnen creëren én bruikbaar te maken voor de professionele context.

Ontleend aan Munneke, L., Andriessen, D., Ommering, B., & Schilder, P. (2022). *Naar een nieuwe definitie van onderzoekend vermogen in professionele contexten*. Presentatie Onderwijs Research Dagen.

Wat zijn beroepsproducten?

Beroepsproducten zijn diensten of producten die een professional moet kunnen leveren in het uitoefenen van zijn beroep. Dat kan bijvoorbeeld een advies, ontwerp, eindproduct, handeling of een analyse zijn.

Ontleend aan Losse, M. (2018). *Onderzoekend vermogen ontwikkelen bij studenten*. Boom.

Wat relevante beroepsproducten zijn hangt af van het beroep en het opleidingsniveau. Voor het leveren van kwalitatief goede beroepsproducten dient de student over onderzoekend vermogen te beschikken.

Authentieke en interdisciplinaire leeromgevingen

We bieden studenten een rijke leeromgeving waarbij ze vanaf dag één de relevantie van het leren voor hun loopbaan ervaren. Het leren vindt zo veel mogelijk in en met de praktijk plaats. We beperken fictieve opdrachten tot een minimum en werken in principe alleen met fictieve opdrachten wanneer die de studenten voorbereiden op een 'echte' opdracht.

Iedere opleiding creëert leeromgevingen waarin 'authentiek' leren plaatsvindt, passend bij het domein

en het werkveld. Dat kan bijvoorbeeld in een Haagse Lab, in The Dutch Innovation Factory, in een door studenten geleid bedrijf, challenges of projectonderwijs. Dat kan zowel binnen als buiten de muren van onze gebouwen zijn. Hierbij benutten we ook het netwerk van onze alumni. Deze leeromgevingen bieden als aanvullend voordeel dat het studenten extra kansen geeft door hen bekend te maken met de ongeschreven codes op de werkvloer en door netwerken te vormen voor carrièremogelijkheden.

Leren vindt ook plaats in een leeromgeving waarin studenten samenwerken met studenten van andere opleidingen en faculteiten, begeleid door docenten en docent-onderzoekers uit verschillende disciplines. Dit interdisciplinair leren beslaat minimaal 30 EC van ieder curriculum.

We willen dat onze docenten en onderzoekers model staan als de interdisciplinair werkende professional, waar we onze studenten ook voor opleiden. Dat wil zeggen dat elke docent een aandeel heeft in onderzoek en co-creatie, door in ieder geval studenten te begeleiden bij hun onderzoek naar praktijkopgaven, door daarnaast in co-creatie praktijkopgaven te formuleren of door zelf bij te dragen aan het onderzoek daarnaar

Wat spreken we hogeschoolbreed af?

- Iedere opleiding definieert in co-creatie met kenniscentra en praktijkpartners een of meerdere praktijkopgaven verbonden aan de drie thema's van de kennisagenda waaraan zij gezamenlijk aan oplossingen werken.
- Iedere opleiding houdt het curriculum steeds up-to-date en ontwikkelt dat curriculum continu door. Kennis verkregen uit praktijkgericht onderzoek van de Haagse komt beschikbaar in het onderwijs.
- Iedere Bachelor opleiding heeft minimaal 30 EC interdisciplinair onderwijs in het curriculum. Ad's en Master opleidingen hebben minimaal 1/8 van het totaal aantal te behalen credits interdisciplinair onderwijs.

Wat is het verschil tussen multidisciplinair, interdisciplinair en transdisciplinair onderwijs?

Bij alle drie genoemde vormen werken studenten samen aan een oplossing voor een probleem. Het verschil zit in de mate waarin de studenten uit verschillende disciplines de kennis en vaardigheden uit andere disciplines integreren en overnemen:

- Bij *multidisciplinaire* samenwerking denkt en handelt elke student vanuit zijn eigen vakgebied. In het resultaat zijn de disciplines nog duidelijk te onderscheiden. Elke discipline levert bijvoorbeeld zijn eigen deelproduct.
- Bij *interdisciplinaire* samenwerking hebben de verschillende disciplines elkaar nodig om het probleem op te lossen. De combinatie van die kennis en vaardigheden leidt tot een oplossing waarin de verschillende disciplines minder zichtbaar zijn. Zij leveren één gemeenschappelijk product op, waarbij ze elkaar aanvullen en deels met elkaar zijn verweven.
- Bij *transdisciplinaire* samenwerking maken studenten zich de kennis, vaardigheden en methoden van een andere discipline eigen, waardoor nieuwe inzichten en processen ontstaan. Door deze samenwerking ontstaan 'hybride' werkvelden, processen en producten waarbij de individuele disciplines niet meer te onderscheiden zijn.

3

Actief leren

Als professional is het niet alleen van belang om je staande te houden in het steeds veranderende werkveld. Je moet ook proactief in kunnen spelen op veranderingen en initiatief tonen. Dit vraagt om professionals die zelf de regie kunnen nemen over hun leren en die actief hun leven lang blijven leren.

Regie over eigen leerproces

Als hogeschool bereiden we onze studenten hierop voor door hen de ruimte te geven en hen aan te moedigen de regie over hun leren te nemen en (pro)actief in hun leerproces te staan. Hiermee stimuleren we dat zij zich betrokken voelen om te leren, dagen hen uit om het beste uit zichzelf te halen en zodat zij hun talenten kunnen ook graag willen ontwikkelen. Dit betekent dat zij keuzes maken in hoe zij hun leerproces vormgeven. Dat zij met een gerichte vraag en leerdoel naar het onderwijs komen. Leren doen studenten vanzelfsprekend niet alleen. Ze werken samen met medestudenten aan de vraagstukken. Het docententeam begeleidt hen daarbij, ondersteund door de leeromgeving.

We stimuleren studenten keuzes te maken in ons onderwijs. Keuzes die aansluiten bij hun motivatie en ambitie, zodat zij al tijdens hun studie een zo goed mogelijke start maken met hun loopbaan (zie hoofdstuk 5). De grote keuzevrijheid vraagt van onze studenten om zelfregulatievaardigheden en *student agency*. Uit onderzoek is bekend dat studenten beter presteren wanneer zij beschikken over zelfregulatievaardigheden.

Maar zelfregulerend leren kun je niet zelfregulerend leren. Daarom is het belangrijk dat studenten van alle docenten het voorbeeld krijgen hoe ze hun leren kunnen reguleren en de docenten hen daarin ook ondersteunen.

Wat is student agency?

Student agency is de capaciteit om doelbewust en reflectief je leergedrag te sturen en de regie te nemen over je leerproces. Het is een sleutelcapaciteit voor een leven lang leren. Ontleend aan Bandura, A. (2018). Toward a Psychology of Human Agency: Pathways and Reflections. *Perspectives on Psychological Science*, 13(2), pp. 130 – 136.

Leeromgevingen met ruimte

Om studenten te stimuleren hun leren (pro)actief op te pakken, is het nodig ze ruimte te bieden in de leeromgeving. Ruimte om het leerproces zelf vorm te geven en om keuzes te kunnen maken. Dit vraagt om een open leeromgeving waarin studenten op eigen wijze kunnen werken aan actuele vraagstukken die linken aan de praktijk. Tevens stimuleert de open leeromgeving studenten en docenten om samen met en van elkaar te leren. Die leeromgeving vraagt om de inzet van leeractiviteiten waarbij studenten actief de leerstof verwerken.

Doordat we werken met leeruitkomsten werken we toe naar het eindresultaat, in de weg ernaar toe maken zij eigen keuzes. Zij krijgen daarnaast ook, waar mogelijk, ruimte om keuzes te maken in hoe zij de leeruitkomst willen aantonen. We stimuleren hiermee de zelfregie van studenten en dat studenten met leervragen naar het onderwijs komen. Door de leeromgeving en de begeleiding die de hogeschool de studenten biedt, voelen zij zich tijdens hun student journey steeds competentter worden.

Wat is een leeruitkomst?

Een leeruitkomst beschrijft wat een student moet weten, begrijpen of kunnen toepassen na een leerperiode. Het is het meetbare resultaat, oftewel een operationalisering, van de (eind)kwalificaties. Ontleend aan NVAO (2019) *Protocol Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten*.

We hebben onze on-site en online leeractiviteiten op een samenhangende manier ontworpen, zodat studenten maximaal kunnen leren. We zetten blended learning in om studenten te activeren, zowel in de voorbereiding op als in het onderwijs zelf. Hiermee creëren we ruimte in het curriculum en kunnen studenten de contacttijd optimaal benutten. Studenten voelen zich gemotiveerd om naar de locatie te komen en zien de meerwaarde van een leeractiviteit op locatie. Ze gaan samen actief en betekenisvol aan de slag met wat ze hebben voorbereid. We noemen dit ook wel *quality time* (zie [De Haagse Blend](#)). Dat betekent dat onze docententeams goed nadenken over de vraag wat ze samen met de studenten willen bereiken tijdens de contacttijd op locatie en daarbuiten. De ontmoeting is niet alleen belangrijk voor het leren, maar ook voor het gevoel van verbondenheid met de opleiding en de hogeschoolcommunity (zie ook hoofdstuk 4).

Wij ontwerpen een leeromgeving die studenten aanmoedigt om de leeractiviteiten uit te voeren en we beoordelen prestaties in relatie tot de beoogde leerresultaten. In plaats van "Hoe kunnen we studenten motiveren?" vragen we onszelf af: "Hoe kunnen we een omgeving creëren waarbinnen studenten zichzelf kunnen motiveren?". Om studenten te ondersteunen in hun leerproces en ervoor te zorgen dat zij actief blijven leren, is het belangrijk dat het onderwijs een samenhangend geheel vormt en dat de student hierin ook inzicht heeft. We ontwerpen volgens de principes van *backwards design* en *constructive alignment*. Deze *constructive alignment* geeft de student houvast. Studenten weten wat er van hen wordt verwacht in een module en in hun onderwijsprogramma.

Wat is backwards design en constructive alignment?

Vanuit de eindkwalificaties van de opleiding formuleren we programma-leeruitkomsten en vervolgens module-leeruitkomsten. De leeruitkomsten, toetsing en leeractiviteiten worden in samenhang ontworpen.

Inzicht en overzicht

Om aan het roer te staan van de eigen ontwikkeling en te kunnen bijsturen, hebben studenten inzicht in hun ontwikkeling nodig. Studenten krijgen dat inzicht door middel van feedback waar zij staan ten opzichte van de leeruitkomst (*feedup*) en weten welke vervolgstappen nog nodig zijn om de leeruitkomst te behalen (*feedforward*). Feedback geven is geen eenrichtingsverkeer. Door effectieve feedback te geven en de juiste vragen te stellen, stimuleren we studenten om eigenaar te zijn van hun eigen leerproces en om actief met de feedback aan de

slag te gaan. Medestudenten zijn daarbij een belangrijke bron (*peer feedback*), net als de studiedata die hiervoor beschikbaar zijn.

Formatief handelen heeft binnen het onderwijsprogramma een essentiële plek. Het zorgt ervoor dat een student en de docenten continu en direct zicht hebben op de studieontwikkeling. We gebruiken formatief handelen en toetsing tijdens én na een module tevens als reflectie-instrument voor de kwaliteit van ons onderwijs.

Wat is formatief handelen?

Formatief handelen kan gedefinieerd worden als "alle activiteiten die studenten en docenten uitvoeren om de leeractiviteiten van studenten in kaart te brengen, te interpreteren en te gebruiken om betere beslissingen te maken over vervolgstappen".

Ontleend aan Wiliam, D. & Leahy, S. (2015). *Formatief evalueren in de praktijk*. Bazalt Educatieve Uitgaven.

Continue feedback gedurende het leerproces maakt tevens dat de toetsing niet alleen het eindstation van een module is. We zetten sterk in op de leerfunctie van toetsing. Wat studenten leren in een module en door de beoordeling van een toets nemen zij weer mee naar een volgende module en toets. Studenten leren *van toetsen* in plaats van dat ze leren *voor toetsen*. Fouten zijn een wezenlijk onderdeel van leren en worden gebruikt om het leerproces vorm te geven.

Wat spreken we hogeschoolbreed af?

- We richten het onderwijs zo in dat studenten ruimte hebben voor en eigenaarschap kunnen nemen over hun eigen leren en ondersteunen hen daarbij. Daarnaast geven we ze houvast met duidelijk geformuleerde leeruitkomsten.
- Het onderwijsprogramma is ontworpen volgens de principes van *backwards design* en *constructive alignment*.
- Formatief handelen heeft een essentiële plek in het onderwijs, het wordt systematisch ingebouwd in de onderwijsmodules en over de onderwijsmodules heen.

“ De vraag ‘Hoe kunnen we studenten optimaal begeleiden in hun ontwikkeling?’ staat bij De Haagse echt centraal. ”

Inclusieve leeromgeving en begeleiding

De Haagse Hogeschool biedt een leeromgeving die de beroepsgerichte, intellectuele en persoonlijke ontwikkeling van studenten tot wereldburgers bevordert. Daarbij hebben we hoge verwachtingen van onze studenten, willen we dat zij verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leerproces en zich daar actief voor inzetten. We sluiten aan op wat studenten al kunnen en dagen hen uit zich verder te

ontwikkelen en uit hun comfortzone te gaan. We hechten veel waarde aan het welzijn van onze studenten. Welzijn is immers een voorwaarde om je als student te kunnen ontwikkelen. Ook willen we dat alle studenten eerlijke kansen krijgen tijdens hun studie. We streven daarom naar een leeromgeving waarin elke student zich veilig en gezien voelt.

Hoge verwachtingen

Docenten kunnen in hun gedrag en in hun didactiek laten zien dat zij de verwachting hebben dat studenten tot goede prestaties in staat zijn. Dat heeft een positieve invloed op het leren en de motivatie van die studenten. Deze benadering kan zo een bijdrage leveren aan betere kansen voor alle studenten, zeker voor studenten die door hun thuissituatie niet zo veel kansen hebben of hadden als anderen. Docenten en studentcoaches die vanuit de attitude van hoge verwachtingen studenten begeleiden, stellen veel activerende vragen en geven effectieve feedback. Ontleend aan Voerman, L. (2021). *Hoge verwachtingen gaan over (n)u*. Hogeschool Rotterdam Uitgeverij.

Inclusieve leeromgeving

Met 'je gezien voelen' bedoelen we een omgeving waarin onze studenten zich gerespecteerd, gehoord en ondersteund voelen. We willen dat onze studenten zich gekend en gewaardeerd voelen vanuit de verschillende achtergronden, ervaringen en aspiraties die zij meebrengen. Door deze ruimte en erkenning kunnen alle studenten verbondenheid ontwikkelen met hun opleiding en met de hogeschool als geheel. De hogeschool is een omgeving waarin iedere student zichzelf kan zijn en de mogelijkheid krijgt om zich te ontplooiën met passende begeleiding. Voor de binding is het minimaal van belang dat we onze studenten goed en intensief welkom heten. Dat we met hen kennismaken om ons op de hoogte te stellen van wie ze zijn en wat ze meebrengen en meedragen voordat ze aan hun studie beginnen. We vinden het ook belangrijk voor de binding dat we een introductieprogramma organiseren waarin aandacht is voor diversiteit en inclusie. En dat we gedurende de studie bindingsactiviteiten herhalen, passend bij de context en doelgroep. Studenten

die zich verbonden voelen, ervaren doorgaans een hoger gevoel van welzijn en tevredenheid, wat vervolgens weer bijdraagt aan studentsucces. Onze leermaterialen bevatten foto's en voorbeelden die onze brede studentenpopulatie vertegenwoordigen, die herkenning teweegbrengen en die daarmee bijdragen aan het gevoel van verbondenheid. Studenten zien verschillende rolmodellen ook in de diversiteit van onze medewerkerspopulatie.

We vormen een community en leeromgeving waarin we met zorg, aandacht en respect met elkaar omgaan en bereid zijn om te leren van elkaars verschillen. Binnen de veilige leeromgeving dragen we allemaal de verantwoordelijkheid om discriminatie en stigmatisering in alle vormen en van alle groepen te voorkomen en direct en adequaat te handelen wanneer zich situaties van racisme of discriminatie voordoen. Opleidingen nemen maatregelen om bottlenecks te overbruggen en te allen tijde kritisch te zijn op impliciete en expliciete criteria, regels en procedures die (onbedoeld) leiden tot uitsluiting en discriminatie.

Bottlenecks

Bottlenecks zijn knelpunten die de individuele ontwikkeling van een student in de weg staan. Door de knelpunten weg te nemen of door meer (leer)paden aan te bieden om knelpunten te overbruggen, vergroten we de kansen van onze studenten gedurende de studie. Ontleend aan Fishkin, J. (2016). *Bottlenecks: A New Theory of Equal Opportunity*. Oxford University Press.

Een inclusieve leeromgeving betekent ook dat we bewust ruimte inbouwen voor dialoog in onze curricula. Dat we op een ethische manier leren omgaan met conflicten.

We stimuleren een open houding, staan open voor elkaars verschillende perspectieven en gebruiken deze doelbewust in het onderwijs. Onze kracht ligt in het omgaan en benutten van onze verschillen, zonder dat onderscheid wordt gemaakt. Daarbij besteden we expliciet aandacht aan het actief betrekken van groepen die nu worden buitengesloten. De inclusie van deze groepen is niet alleen belangrijk omdat deze groepen vaak het meest te lijden hebben onder maatschappelijke vraagstukken, maar ook omdat zij door hun levenservaring belangrijke kennis hebben die kan bijdragen aan het oplossen van deze vraagstukken. Participatie van studenten is een belangrijk middel om blinde vlekken te voorkomen en een inclusieve leeromgeving tot stand te brengen. We nemen onze studenten serieus en beschouwen ze als gelijkwaardig.

Onze docententeams krijgen tijd en ruimte om ervaringen uit te wisselen, om te experimenteren, kritisch te reflecteren en om gezamenlijk afspraken te maken om te werken aan een inclusief leerklimaat voor al onze studenten. Er zijn geen 'one-size fits all' oplossingen als het gaat om inclusief coördineren, ontwerpen van het curriculum, leeractiviteiten en toetsen. Wat studenten nodig hebben om zich erbij te voelen horen en om zich veilig te voelen om te participeren in de leeractiviteiten is verschillend en veranderlijk. Onze docententeams professionaliseren zich op het gebied van inclusie, diversiteit en sociale veiligheid en bepalen samen aan welke knoppen ze draaien om hier een verdere verbetering in aan te brengen. Het werken met leeruitkomsten (zie hoofdstuk 3 en hoofdstuk 5) geeft teams de mogelijkheid om toetsing en leeractiviteiten inclusiever te maken.

Taal is onlosmakelijk verbonden met het opleiden van onze studenten in een inclusieve leeromgeving. Beheersing van de taal is een voorwaarde om in beginsel alle studenten succesvol te kunnen laten studeren en vergelijkbaar te kunnen laten presteren. Om aan die voorwaarde te voldoen, zetten we taalbewust onderwijs in. Elke docent speelt daarin nadrukkelijk een rol als het gaat om het stimuleren en begeleiden van de taalontwikkeling van studenten. Taalbewust onderwijs richt zich primair op de leeruitkomsten, maar heeft ook aandacht voor de taalvaardigheid die nodig is om de leeruitkomsten te halen. Voor studenten en docenten is een extra-curriculair ondersteuningsaanbod voor taalontwikkeling aanwezig.

Begeleiding en coaching

Wij gaan uit van studenten die zelfstandig hun studie volgen en verantwoordelijkheid (leren) nemen voor hun eigen leerproces. Wij ondersteunen hen daarbij, zodat ze zo succesvol mogelijk kunnen zijn.

Onze studenten ervaren de ruimte om problematiek aan te kaarten, weten bij wie ze kunnen aankloppen voor extra steun en kennen de beschikbare voorzieningen. Zij mogen erop vertrouwen dat zaken direct en adequaat worden opgepakt en worden teruggekoppeld. We helpen onze studenten om kennis en vaardigheden te ontwikkelen om zelf aan het stuur van hun ontwikkeling te staan (zie hoofdstuk 3). Ons aanbod van begeleiding en coaching past bij de fase van de studie en bij het type opleiding en student. Een goede ondersteuningsstructuur is cruciaal voor het succes van onze studenten.

Onze studentcoaches spelen een sleutelrol in het creëren van een veilig en inclusief studieklimaat, in de binding van de student met de opleiding en De Haagse, en in het tijdig signaleren en doorverwijzen naar eerste- en tweedelijns ondersteuning. Begeleiding en coaching zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van de docententeams. Zij doen dat zeker niet alleen, het gaat om de hele begeleidingsketen om de studenten heen. Van medewerkers van de front-offices, tot de docenten en begeleiders die studenten op school zien, feedback geven en begeleiden bij opdrachten. Een belangrijke rol in de begeleidingsketen is weggelegd voor peers (bv. ouderejaarsstudenten). Zij fungeren als rolmodel, buddy en sparringpartner.

Het eerste jaar in een associate degree- en bachelorprogramma is cruciaal voor het latere studentsucces. We bieden een eerste jaar aan dat voldoende studeerbaar is en dat is ingebed in een samenhangend systeem van intakegesprekken vóór en na de poort, begeleiding en andere activiteiten om binding van studenten te bewerkstelligen. We erkennen verschillen in achtergrond en startpositie en zetten ons in om bottlenecks weg te nemen, zodat iedere student alle mogelijkheden krijgt om van zijn eerste jaar een succes te maken en daarmee om te voldoen aan de gestelde BSA-norm. In de intake wordt expliciet aandacht besteed aan

vragen als: past deze studie bij mij en pas ik bij deze studie? En in de begeleiding en coaching daarna aan vragen als: welke keuzes kan ik maken en hoe doe ik dat?

Wat spreken we hogeschoolbreed af?

- Alle studenten krijgen een verplicht introductieprogramma. Dat maakt hen bekend met de opleiding die ze hebben gekozen en met hun coach. Het maakt hen ook wegwijs binnen De Haagse. Het introductieprogramma laat ook zien welke faciliteiten en hulpstructuren De Haagse beschikbaar stelt. Studenten krijgen informatie over de regels, rechten en plichten. Zij weten na het programma precies wat wij van hen kunnen verwachten en andersom.
- Iedere onderwijsmodule heeft aandacht voor binding en zoekt naar activiteiten die de binding kunnen bevorderen zoals een fieldtrip of een bedrijfsbezoek. Gedurende de gehele studentloopbaan weet de student wie zijn coach is en spreekt deze regelmatig (conform het Haags kader voor begeleiding en coaching).
- Het onderwijs is taalbewust ontwikkeld, ingericht en uitgevoerd, zodat het alle studenten de mogelijkheid biedt om zich te bekwamen in de talige vereisten van het vak, de opleiding en het toekomstig werkveld.
- Opleidingen zorgen dat alle studenten weten hoe ze moeten handelen en waar ze terecht kunnen in geval van uitsluiting, discriminatie en ander ongewenst gedrag. Opleidingen nemen passende maatregelen op alle signalen die zij ontvangen, aangezien wij als school verantwoordelijk zijn voor het bieden van een veilige en inclusieve leeromgeving. Ook als de (vemeende) discriminatie buiten de school plaats vindt, zoals bij een stagebedrijf. Zij zorgen ervoor dat de drempel om iets te melden zo laag mogelijk is door zelf alert te zijn op mogelijk ongewenst gedrag en door een omgeving te creëren waarin de stap om iets te melden veilig gemaakt kan worden.

5

Persoonlijke leerpaden

De Haagse Hogeschool leidt lerende wereldburgers op die als professional duurzaam inzetbaar zijn, over de grenzen van hun eigen discipline heen kunnen samenwerken en complexe en maatschappelijke vraagstukken op een innovatieve manier kunnen oplossen. Deze vraagstukken veranderen continu. Dit vraagt om adaptieve professionals die regie hebben over, en verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen ontwikkeling. Nu en in de toekomst. We zijn een partner in het leven lang ontwikkelen met onze associate degree-, bachelor-, master- en professional doctor- onderwijsprogramma's en met ons cursorisch aanbod.

Om te kunnen meebewegen met veranderingen in de beroepspraktijk en in de samenleving, moeten onze curricula wendbaar zijn. Inhoudelijk wendbaar, om snel in te kunnen spelen op veranderingen in het werkveld en de samenleving. En procesmatig wendbaar, om nieuw opleidingsaanbod voor nieuwe doelgroepen te realiseren en om samenwerkingen tot stand te brengen tussen opleidingen onderling en tussen opleidingen, onderzoek en praktijk of andere stakeholders zoals (internationale) academische partners.

Ruimte voor keuzes

Daarnaast spelen wij goed in op de persoonlijke behoefte en motivatie van onze studenten. Studenten zijn eerder geneigd te leren wanneer wij erin slagen om aan te sluiten bij hun motivatie, wat een positief effect heeft op studentsucces. We organiseren ons onderwijs in vorm en inhoud daarom zo, dat het studenten mogelijk maakt

hun persoonlijke pad te volgen op basis van hun eigen behoeftes en voorkeuren, uiteraard passend bij de context van de doelgroep. Eerstejaars bachelorstudenten hebben een kennisbasis nodig, zelfregulerende vaardigheden en wellicht ondersteuning om uit de comfortzone te gaan, terwijl professionals met veel werkervaring heel gericht zelf keuzes kunnen maken in wat zij willen leren.

Opleidingen maken een duidelijke afweging in welke fase veel ruimte voor eigen keuzes past en waar niet. Bijvoorbeeld omdat groepsvorming en binding belangrijk zijn in het eerste jaar van een AD of bachelor, het werken vanuit verschillende disciplines bij het vakgebied past, of omdat studenten eerst een basis nodig hebben voordat ze keuzes kunnen maken.

Zowel studenten met behoefte aan een vastomlijnd aanbod/programma als studenten die veel behoefte hebben aan ruimte voor eigen keuzes en flexibiliteit kunnen bij ons terecht. We maken het steeds meer mogelijk om te studeren op een manier die aansluit op de persoonlijke behoefte wat betreft inhoud, plaats, niveau en tempo. Zo bieden persoonlijke leerpaden voor studenten met een ondersteuningsbehoefte, bijvoorbeeld door een functiebeperking, de mogelijkheid om onderwijs en toetsing op een manier te volgen die beter bij hen aansluit en op een moment waarop hen dat het beste uitkomt. Zo kunnen ook deze studenten regie nemen op hun eigen leerproces. Ook doen we veel aan het terugbrengen van de nu nog te hoge uitval.

Bottlenecks nemen we zo veel mogelijk weg. Studenten kunnen behaalde resultaten makkelijker meenemen naar een andere opleiding, wanneer de eerst gekozen opleiding toch niet de juiste blijkt te zijn. Gestandaardiseerde leeruitkomsten moeten dit nog eenvoudiger maken. En we bieden, daar waar het kan, onderwijsvormen waarin de student zijn definitieve keuze voor een opleiding nog kan uitstellen of kan switchen van zijn initiële keuze naar een andere. De optie voor persoonlijke leerpaden biedt eveneens kansen aan studenten die extra uitdaging zoeken, zoals de mogelijkheid om een honourstraject samen te stellen.

Willen professionals duurzaam inzetbaar blijven, dan vraagt dit veel van hun zelfsturend vermogen. We begeleiden studenten om zelf aan het stuur van hun

ontwikkeling te staan en om zelf keuzes te leren maken (zie ook hoofdstuk 3 en 4). Om studenten een goede keuze te laten maken in welke modules ze volgen en welke leeruitkomsten ze behalen, gebruiken we eenzelfde format, een gedeelde taal en maken we vooraf duidelijk wat zij kunnen kiezen en wat niet.

Het persoonlijke leerpad van een student moet hem of haar in de gelegenheid stellen om van een associate degree-opleiding naadloos door te stromen naar een aanverwante bacheloropleiding. Daarom definiëren we alle leeruitkomsten in de eerste twee jaren van de bachelors op NLQF-niveau 5 en in de laatste twee leerjaren op niveau 6.

Gemeenschappelijke onderwijsarchitectuur

Wendbare curricula en de mogelijkheid voor persoonlijke leerpaden vragen om een verandering, ook een verandering van ons bedrijfsvoerings- en organisatie-model. We werken allemaal met onderwijsmodules² van 5 EC of veelvoud daarvan. Om ervoor te zorgen dat we binnen De Haagse dezelfde taal spreken en modules makkelijker kunnen uitwisselen en delen (ook met andere kennisinstellingen), formuleren we alle leeruitkomsten volgens de Haagse Handleiding Leeruitkomsten.

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Ze beschrijven kennis, inzicht en vaardigheden in samenhang. Met het gebruik van leeruitkomsten erkennen we dat leren op diverse manieren kan plaatsvinden. Leeruitkomsten vormen een belangrijk onderdeel van het beoordelingsproces bij accreditatie en zijn bedoeld om de kwaliteit en relevantie van het onderwijs te waarborgen, evenals om transparantie en vergelijkbaarheid tussen opleidingen te bevorderen en helpen ons bij het verbeteren van de onderwijskwaliteit en -effectiviteit.

2 Bij de Haagse gebruiken de meeste opleidingen de term onderwijsmodule. In de Wet op het Hoger Onderwijs (WHW) wordt daarvoor de term een onderwijseenheid gebruikt. In de WHW staat: 'Een opleiding is een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken. Een onderwijseenheid kan betrekking hebben op de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening en op de beroepsuitoefening in verband met het onderwijs in een duale opleiding, voor zover deze activiteiten onder begeleiding van het instellingsbestuur plaatsvinden.' (uit de WHW artikel 7.3).

Deze eerste stap in een gemeenschappelijke onderwijsarchitectuur maakt het mogelijk om curricula makkelijker te laten meebewegen op nieuwe ontwikkelingen, om disciplines te integreren, om overlap van curricula te benutten en om behoeften van ons werkveld en de maatschappij in te vullen, onder andere in een aanbod voor een Leven Lang Ontwikkelen.

Ook willen we uiteindelijk komen tot een hogeschoolbrede onderwijscatalogus. Deze biedt niet alleen duidelijkheid aan studenten en docenten, maar bijvoorbeeld ook aan examencommissies. Want de hogeschoolbrede onderwijscatalogus maakt aan de voorkant al duidelijk wat een geaccepteerd leerpad is en zal daarmee naar verwachting het aantal individuele verzoeken aan examencommissies drastisch verminderen.

Studeerbaar, doceerbaar, organiseerbaar en communiceerbaar

Al ons onderwijs is zo ontworpen dat het studeerbaar, doceerbaar, communiceerbaar en organiseerbaar is. Door studeerbaar onderwijs te bieden, kan de student binnen de tijd die daarvoor staat succesvol zijn studie volbrengen.

- Door doceerbaar onderwijs te bieden, kan de docent binnen de gegeven tijd, budget en de gestelde kaders onderwijzen en (her)toetsen.
- Door organiseerbaar onderwijs te bieden, kunnen onze processen en systemen het onderwijs adequaat en kwalitatief ondersteunen.
- Door communiceerbaar onderwijs te bieden is voor alle betrokkenen duidelijk wat wanneer van hen wordt verwacht. We zijn consequent als het gaat om de vraag waar en wanneer informatie beschikbaar is. We zijn responsief bij vragen.

Dat alles vraagt om uniformering, harmonisatie en standaardisatie van bepaalde formats, werkwijzen en processen³. Harmonisatie en standaardisatie maken ons efficiënter en effectiever, onder meer door afgestemde en eenduidige ondersteuningsvragen. Daar hebben zowel onze studenten als onze collega's baat bij, onder andere omdat zo meer tijd beschikbaar komt voor begeleiding van studenten. Dat lukt alleen op kwalitatief hoog niveau,

³ Denk bijvoorbeeld aan intranetpagina's met een vaste structuur, zodat de student - ongeacht bij welke opleiding hij een leeruitkomst wil behalen - de benodigde informatie kan vinden, één Haagse jaarkalender met gelijke startmomenten voor alle onderwijsseenheden, één format voor het beschrijven van een module, zodat je wanneer je een module volgt bij verschillende opleidingen je exact weet waar je aan toe bent omdat die op dezelfde wijze beschreven zijn.

wanneer we niet alles net even anders willen doen, maar meer uitgaan van de overeenkomsten en overlap, wanneer we daar standaarden over afspreken en ons daaraan houden.

Wat spreken we hogeschoolbreed af?

- Elke onderwijsmodule bij De Haagse heeft een omvang van 5 EC of een veelvoud daarvan.
- Alle leeruitkomsten bij De Haagse zijn opgesteld volgens De Haagse Handleiding Leeruitkomsten.
- De informatie over een onderwijsseenheid waar die leeruitkomst kan worden behaald, is volgens eenzelfde format geschreven, vastgelegd en beschikbaar gemaakt op intranet en in systemen als Osiris en Brightspace. Daarin staat ook welk NLQF-niveau deze heeft.

SAMEN VERDER

Om het studentsucces te verbeteren en ook in de toekomst kwalitatief onderwijs te blijven bieden, hebben we in deze onderwijsvisie keuzes gemaakt. De keuzes en de hogeschoolbrede afspraken die daaruit volgen hebben consequenties. Ze betekenen dat we niet langer doen wat we deden. Dat raakt iedereen die een rol heeft in ons onderwijs en onderzoek of het mogelijk maken daarvan. De student, de docent(-onderzoeker) en ook alle ondersteuners en ons leiderschap. We beginnen niet opnieuw, niet alles gaat veranderen, en ook niet allemaal per direct. Op sommige punten hebben we al ervaring of een basis, op andere zullen we nog die nog met elkaar moeten uitwerken. Daar ligt een opgave voor iedereen. We verwachten van iedereen een bijdrage om deze visie te realiseren en daarmee de beloften aan onze studenten waar te maken.

Zo zullen docententeams opnieuw kijken naar alle expertisegerieden van de docent (zie [docentprofielen](#)). Door onze beloften voor persoonlijke leerpaden, interdisciplinair onderwijs en onderzoek komt meer nadruk te liggen op de rollen van ontwerper, coördinator, docent-onderzoeker en coach. Dit betekent echter niet dat de andere rollen minder belangrijk worden. Zo worden de expertdocenten uitgedaagd om de leerstof en leeractiviteiten over te brengen op studenten uit andere disciplines en die te verbinden met de opbrengsten van het praktijkgerichte onderzoek van de lectoraten. Het onderwijs verandert ook. We besteden meer tijd aan het eigen maken van zelfregulerend leren van studenten en formatief handelen wordt meer dan nu ingebouwd in ons onderwijs (zie hoofdstuk 3).

Om studenten effectief te begeleiden bij het kiezen van persoonlijke leerpaden, is de blik van docenten naar buiten gericht. Ze weten hoe de wereld om hen heen verandert en kijken over de grenzen van hun eigen vakgebied heen. Kennis van de mogelijkheden en kansen binnen de hogeschool is cruciaal om studenten goed te kunnen begeleiden op hun persoonlijke leerpad en hen te stimuleren buiten de eigen opleiding keuzes te maken.

Onze teams zoeken actief de samenwerking met alumni, het werkveld, (internationale) partners en onderzoek (zie hoofdstuk 2). Dit omvat niet alleen samenwerking buiten de muren van de hogeschool, maar juist ook tussen verschillende opleidingen, faculteiten, kenniscentra en diensten.

Onze teams fungeren als lerende, creatieve gemeenschappen met ruimte voor kritische dialoog, leerprocessen en experimenten. Een centrale plek wordt ingenomen voor het gezamenlijk creëren van een sociaal veilige leeromgeving voor onze studenten en het benutten van en omgaan met diversiteit (zie hoofdstuk 4). Elk team maakt jaarlijks afspraken met elkaar welke stappen zij nemen om bijvoorbeeld de leeromgeving inclusiever te maken. Denk aan inclusiever ontwerpen, coördineren en toetsen. Aan aandacht voor inclusie in leeruitkomsten. Maar bijvoorbeeld ook aan inclusievere dienstverlening. De komende jaren werken we ook toe naar meer diversiteit in onze medewerkerspopulatie, die daardoor een betere afspiegeling vormt van de diversiteit die wij ook in onze studentenpopulatie kennen.

Onze keuze voor persoonlijke leerpaden en de daarvoor noodzakelijke standaardisatie en harmonisatie hebben gevolgen voor een ieder die deze verandering mogelijk maakt en voor de systemen en processen die dat moeten ondersteunen. Die gevolgen, voor onder andere onderwijslogistiek, accreditaties, kwaliteitszorg, studentvolgsystemen, onze informatievoorziening en dienstverlening, brengen we in kaart en zullen we gericht oppakken.

Uiteindelijk leidt dit niet alleen tot de mogelijkheid voor individuele leerpaden waar de student zelf de regie neemt, maar ook tot minder uitzonderingen. Deze vermindering in uitzonderingen verlaagt de druk op examencommissies

en leidt tot minder toetsmomenten, zodat de werk -en piekdruk daalt van de docenten en van iedereen die betrokken is bij de toetsondersteuning. Het leidt ook tot een eenduidiger vraag aan ondersteunende systemen. Voor de inrichting daarvan is minder handwerk nodig. Er zullen minder correcties moeten worden doorgevoerd, zodat we de administratieve druk voor iedereen omlaag brengen. Uiteindelijk gaan we dit schaalvoordeel merken in het relatief minder aantal uren dat we benutten voor cursusorganisatie en toetsing.

De lerende organisatie

Willen wij als organisatie succesvol veranderen, dan is het noodzakelijk om een lerende organisatie te zijn die ontwikkeling en initiatief stimuleert. Op basis van deze hogeschoolbrede onderwijsvisie werken we gezamenlijk gericht aan onze doelen. We starten met het definiëren van leeruitkomsten waarna vervolgens ieder team in zijn programma kan vaststellen wat voor hen nodig is en hoe zij daaraan gaan werken en wie en wat ze daarvoor nodig hebben. Een team kiest daarbij, in overleg met het faculteitsmanagement, zijn eigen tijdpad. Het ene team begint op een ander moment dan het andere. Dat is afhankelijk van het verschil tussen de huidige en gewenste situatie. Het moment van starten kan ook afhankelijk zijn van al geplande wijzigingen in het curriculum en van de afstemming met andere programma's in de faculteit of in het domein. Maar in 2028, wanneer het huidige Instellingsplan afloopt, zijn wel alle teams begonnen met de verwezenlijking. De meeste zullen de onderwijsvisie dan al grotendeels geïmplementeerd hebben. Maar ook dan blijven we niet stil staan. We volgen nauwlettend de laatste ontwikkelingen op het gebied van onderwijs en implementeren deze.

Docenten en opleidingsteams staan centraal. Zij worden ondersteund en zijn in de lead om verandering vorm te geven. Voor hen wordt hoogwaardige onderwijskundige en logistieke kennis bijeengebracht. Het nieuwe Centre for Teaching and Learning (CTL) krijgt daarin een belangrijke rol. Dit centrum richt zich op onderwijsinnovatie en -ondersteuning in brede zin.

We streven naar continu leren, stimuleren groei en ontwikkeling, onderzoeken onze eigen aannames en overtuigingen en reflecteren daarop. Ook werken we aan collectieve kennisopbouw en ontwikkeling, samenwerking en ideeënuitswisseling. We onderkennen dat onze studenten alleen kunnen groeien als onze medewerkers ook groeien. Vanuit deze overtuiging stimuleren wij al

onze medewerkers, managers en leiders om zich te blijven ontwikkelen. We leggen de lat hoog voor onszelf. De permanente ontwikkeling van het individu en het team is geen vraag maar een gegeven. Om de onderwijsvisie echt waar te maken, is een stevige doorontwikkeling van de competenties van al onze medewerkers nodig. Bij docenten, docent-onderzoekers, bij ondersteuners en ook bij ons leiderschap, zowel binnen de diensten als binnen de faculteiten en kenniscentra.

Denk bijvoorbeeld aan mogelijk maken van veranderingen en stimuleren van initiatief, begeleiden en doen van onderzoek, interpreteren van en werken met data, samenwerken met het werkveld, intercultureel handelen en het coachen en begeleiden van studenten, zodat zij in staat worden gesteld de voor hen juiste keuzes te maken.

Deze onderwijsvisie is een uitnodiging voor iedereen binnen en buiten de hogeschool die met ons wil samenwerken aan rechtvaardig samenleven, duurzame transities en een digitale toekomst. De komende jaren werken we samen om impact te maken met het hoogwaardig en toekomstbestendig onderwijs voor al onze studenten. Zodat studenten en medewerkers hun potentieel kunnen blijven ontwikkelen en kansen krijgen die ze anders niet zouden krijgen.

“ Ik word blij van de diversiteit die De Haagse rijk is. De interessante achtergronden van studenten en docenten maken dat ik me hier thuis voel. ”

De Haagse Hogeschool

Johanna Westerdijkplein 75
2521 EN Den Haag

Postbus 13336
2501 EH Den Haag

070 445 88 88

DE HAAGSE
HOGESCHOOL